

Den aktuella
Fritänkaren

Nr. 161 Hösten 2007

Femtonde årgångens avslutande nummer 10

Innehåll :

Carl O. Nordling in memoriam	2
Från årets bokmässan	3
Den första CD-n - <i>Feedback</i>	5
Ahasverus, del 72	9
Filmer	12
Finland	13
Kalender, oktober-november 2007	14
Idealresan, del 6: <i>Vidare</i>	15
Rehabiliteringsresan, del 10: <i>Darjeeling</i>	16
Resan till Zanskar, del 2 : <i>Förtrovlans besvikelser</i>	17
Lycklig resa med komplikationer, del 21: <i>Snöstorm vid Baralacha La</i>	18
Konferensresan, del 12: <i>Tillbaka i Leh – hos överste Wangdus</i>	20
Burmadiskussioner	22

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

I Finland kan avgifter insättas på *Aktia bank*, kontonummer 405510-667802 (avgiftsfritt).

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 7.10.2007

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 184

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-

format jämte andra skrifter på följande adresser: <http://hem.fyristorg.com/aurelio>

www.fritenkaren.se

e-post-adress : lanciai@hem.utfors.se

WSN 1652-0122

Carl O. Nordling in memoriam

Det var han som först uppmärksamgjorde mig på problemen i Shakespeares påstådda författarskap genom sin bok "Hamlets hemlighet" som han gav mig efter vårt första och enda möte sommaren 1996, vilket utlöste Shakespearedebatten i Fritänkaren, men han har skrivit många andra böcker, främst om Finland och Runeberg men även om så vitt skilda ämnen som Carl XII:s död, kanske hans intressantaste historiska insats, Big Bang-teorin, kollisionen mellan *Andrea Doria* och *Stockholm*, och cancer, medan den dock mest grundliga förblir hans utredning om finskhetens härkomst, som kom ut i vintras i fjol och som blev hans sista arbete, ty den 15 februari gick han bort, 87 år gammal.

Det märktes inte för alla dem som besökte hans hemsidor, som fortfarande finns kvar, då de vidmakthålls av hans efterkommande och med all rätt, ty även om han aldrig benämnde sig själv som mer än en amatörhistoriker är hans insatser värda att notera. Mest kontroversiell var hans anslutning till "revisionisterna" om judarnas förintelse i andra världskriget, där han påpekade Sovjetunionens övertydliga överdrifter i sin propagandaverksamhet för Sovjetunionen och mot tyskarna efter kriget och dess förödande konsekvenser för den historiska saken i ämnet. Tyvärr har hans försök till justering av detta historiska kapitel missbrukats av rasister och förnekare av förintelsen och till och med av Radio Islam, vilket dock inte kan skrivas på hans skuldkonto utan vilket missbrukarna får stå för helt själva med deras absurda värderingars totala partiskhet. Om något Carl O. Nordling aldrig var så var det partisk, då han som professionell statistiker alltid stod på fullständigt saklig grund, så gott han det kunde. Det enda som han eventuellt skulle kunna belastas för är att ibland ha dragit förhastade slutsatser genom ofullständig information, en brist som vilken vetenskapsman som helst kan råka ut för och som resultat få fan för att de kommit ut för tidigt med sin publicering som de sedan inte kunnat ta tillbaka, då andra tagit fasta på felen och uppförstorat dem till bestående skada.

Carl O. Nordlings grundsats som historiker var, att det är en historikers plikt att vara revisionist, dvs. att påpeka oegentligheter i historieskrivningen, som ju aldrig kan skrivas av de döda personer den handlar om. Om felaktigheter påträffas i historieskrivningen, menar han, är det bara revisionister som kan rätta till dem, vilket det är deras plikt att göra, hur obehagligt det än kan vara, liksom det var Al Gores plikt att framföra "en obekväma sanning" om den globala klimatkrisen hur obehagligt detta än var för hela världen. Tyvärr måste man städa ibland, inte bara i hemmet utan lika mycket om inte mera i politiken och i den politiska historieskrivningen, som alltid dessvärre måste behäftas med en viss ensidighet då, som bekant, det alltid är segrarna i historien som får sista ordet i densamma, då förlorarna efter sin död aldrig mera kan försvara sig – utom genom eventuellt postuma obekväma sanningssägare som får den otacksamma uppgiften att försöka övertyga en ibland hjärntvättad värld om att allt vad den trott på varit fel, den kanske svåraste och nödvändigaste av alla storstädningar.

Han försökte också övertala "Fritänkaren" att ta upp Jesusdebatten, vilket då "Fritänkaren" redan i viss mån börjat göra.

Från årets bokmessa

Denna var alldeles exceptionellt innehållsrik med en större bredd i programutbudet än någonsin och med **Desmond Tutu** som krona på verket mitt i Burmakrisen med sitt historiska uttalande mot Kina. Här är några andra axplock:

Då temat för årets bokmessa var Estland kom också Finland med på ett hörn i högre grad än någonsin, med den positiva påföljd för undertecknad, att man kunde höra finlandssvenska och finska överallt under bokmässedagarna, så att den nästan rentav lokalt blev dominerande. Vårt första seminarium handlade just om detta, då **Kjell Westö** och **Bengt Packalén** resonerade med norrmännen **Kjartan Flögstad** och Roy Jacobsen om de sanningens ögonblick "när historien ändrade riktning". **Roy Jacobsen** hade skrivit en märklig roman om det fenomen som alltid händer i krig, när medborgare genom gränsförändring blir fiender till sitt eget land utan att vilja det, som när tyska belgare tvångsrekryterats av tyskar i krig mot fransmän eller redan det klassiska exemplet när perserna använde sig av asiatiska greker i kriget mot Grekland. I Roy Jacobsens roman väljer en finne att stanna kvar i sin ryskerövrade by medan alla andra försvinner, varpå denne finske vedhuggare får se finnar och ryssar komma och gå som erövrare och förlorare av byn medan han ömsom betraktas som fiende till båda medan det enda som intresserar honom är att få fortsätta hugga ved. Kjell Westös roman "Där vi en gång gått" handlar om det finska inbördes/frihetskriget och det internordiska problemet att "om man växer över de andra grässtråna riskerar man bli avklippt av verklighetens oavvisliga gräsklippare", Jantelagsproblematiken förlagd till Finlands svåraste trauma. Båda romanerna måste utan tvekan vara ytterst läsvärda och intressanta.

Diane Wei Lang, landsflyktig kines sedan händelserna på Himmelska Fridens Torg 1989, tog upp Kinas mörka historia i sin djuplodning av den förödande 'kulturrevolutionen' 1966-76, som är ett öppet traumasår ännu idag för alla som minns dessa kanske förskräckligaste diktaturyttringar i modern tid, när ett helt folk vändes mot varandra genom en monstros cynisk regims hänsynslösa maktgalenskap. Framför allt är hennes debut och detektivroman "Jadeögat" dock en kärleksförklaring till och unik miljöskildring av hennes hemstad Peking.

Om Kina handlade även **Marcus Haraldssons** skildring av sina två cykelresor genom hela Kina från Sian till Hongkong (700 mil) 1999 och 2006. Han har alltså sett hela Kina från landsvägen och den vägen skaffat sig ett unikt realistiskt perspektiv på hela denna monsternation, som tyvärr förebådade mera ont än gott. Bara en sådan statistisk uppgift, som att 1999 förekom det bara 7000 bondeuppror i Kina medan siffran åtta år senare var 70,000 – kartlagda och dokumenterade sådana. Under dessa åtta år hade Kina förvandlats från ett relativt jungfruligt jordbruksland till i många avseenden en hänsynslöst kapitalistisk soptipp med oöverskådliga som laviner växande miljöproblem, då enligt Mao Zedongs recept aldrig någon hänsyn tagits till någon naturlig miljö i prioriteringen av folkets obligatoriska ökande levnadsstandard, ett förödande recept som han övertagit från Stalin, om vilken det också brukade heta att han gjorde 30% fel och 70% rätt. Haraldsson hade också bekantat sig med Tibet och menade sig kunna diskutera och berätta i timmar om bara detta land, för Kina en föraktlig utmark med mineraltillgångar att hämta, för verkligheten Asiens viktigaste land genom sina källor till alla Asiens viktigaste floder. Haraldssons erfarenheter och perspektiv gav en ganska oroväckande bild av ett skenande allt hårdare och giftigare Kina. Mera om detta längre nedan.

Adrian Goldsworthy höll ett lysande underhållande symposium om Julius Caesar, som han frossat i att skriva en bok om med alla det militära geniets fyrverkerier av äventyr och katastrofer, den kontroversiella politikern som var ansvarig för diktaturens etablering i Rom, som etablerades så grundligt att den

bestod i 400 år under ständigt förvärrad korruption och kulturell, moralisk och social nedgång. Som militärt geni var han obestridlig, men det var också det enda, då hans största svaghet var hans brist på omdöme i att ständigt lägra hustrurna till sina vänner och bundsförvanter, (exempelvis Pompejus hustru, Cassius hustru och Brutus mor) vilket kan ha spelat någon roll i den slutliga massakern på honom, i vilken 40 senatorer deltog så frenetiskt att de även sargade varandra. Man får en bild av Julius Caesar som ett oemotståndligt monster av charm och överlägsen intelligens som gjorde honom ofelbart framgångsrik parad med en fullkomligt vettlös känslolöshet och hänsynslöshet gentemot samtliga sina medmänniskor – med en viss storsinhet som trots allt försonande drag.

Margot Wallström pratade om klimatet, men denna fråga behandlades betydligt mer engagerat av Andreas Malm från Tidningen Arbetet. Oerhört givande var i stället samtalet mellan **Jan Eliasson** och **Britt-Marie Mattsson** om hans medlingsuppdrag i Sudan, hans svåraste och hopplösaste hittills, men Britt-Marie drog skickligt in hela världen i samtalet och fick Jan att berätta om sin tid som Olof Palmes närmaste man i medlingen mellan Irak och Iran under kriget 1980-88 och lyckades även få in Burma på ett hörn. Jan berättade öppen hjärtligt om alla FN:s misslyckanden (som började redan under Vietnamkriget, då FN aldrig ens tog upp någon resolution om Vietnam till behandling då det var lönlöst från början) och belyste hopplösheten och svårigheterna i diplomatiska uppdrag som inbegrep nödvändigheten att underhandla med enkelriktade fanatiker som stängt in sig i låsta positioner. Då ställde Britt-Marie den mycket intressanta och relevanta frågan: "Hur bär du dig åt för att inte bli cynisk i detta politiska spel av samvetslös cyniskhet?" Han kunde inte ge ett rakt svar på det men berörde försiktigt vikten av att det aldrig fick synas utåt vad man egentligen tänkte. Diplomatin mask får aldrig släppa om den alls skall fungera. Han belyste dock tre faktorer som alltid ger hopp för diplomatin: att respektera motparten med den eventuella kulturella och religiösa bakgrunden, att sätta sig in i motpartens syn på saken och att alltid vara noga med att uppbyggligt underhålla relationerna. Just det här med relationer gav han intrycket av att var det viktigaste av allt. Det var kanske mässans bästa seminarium.

Utgivningen av **Selma Lagerlöfs** samlade verk för första gången någonsin presenterades, och en estnisk utredning av den finsk-ugriska själen bestod tyvärr mest av flummeri. Kalevala och Karelen berördes inte med ett ord, Ungern var helt marginaliserat, och i stället påstods det att "språket var själens fängelse" medan det ju tvärtom är själens bästa medel till uttryck och befrielse ur det konkreta. Som avslutning erbjöds en dikt till utdelning med översättning till ett antal språk, men när man kom fram för att ta emot ett exemplar av dikten fanns det inga att tillgå. Då ska man inte komma med ett sådant erbjudande.

Per Rydén och **Horace Engdahl** berättade om **Oscar Levertin** med anledning av nyutgivningen av hans essayer. Rydén var tacknämlig att lyssna på medan Horace var mera syrligt inställd och tydligt hade invändningar mot Levertins unikhet i svensk litteratur, ungefär som en utböling i motsatsförhållande till Strindbergs mer föredragna lättillgängliga och vulgära folklighet. Levertins marginalisering under 1900-talet berördes, medan Sture Alléns ord att "en klassiker dör aldrig, han tar bara tjänstledigt ibland," fick illustrera Levertins återkomst i bokutgivningens aktuella sinnevärld.

Ytterst intressant var även **Ernst Brunners** och **Theodor Kallifatides** diskussion om ett närbesläktat ämne, nämligen vart den nuvarande litteraturen var på väg med sin allt dränkande syndaflood av kommersiella deckare, och om någon av samtidens svenska författare alls kunde överleva som eventuell klassiker. Kallifatides tog lugnt på saken, och allt han sade var ytterst intressant, medan Brunner tyvärr gav ett mera negativt intryck av desillusionerad egotrippad åldrande författare som håller på att

marginaliseras och förbittras; men Kallifatides tröstade honom med att försäkra, att de nog båda skulle överleva sig själva.

Helt lysande var **Henning Mankells** presentation av sin kommande bok "Kinesen", en bok värd att hålla utkik efter när den småningom kommer ut. Han bor ju en stor del av året i Moçambique, Afrika, varifrån han har ett annat intressant perspektiv på världen än från Sverige. Under senare år har han iakttagit hur det bosätter sig ständigt fler kineser i Moçambique, så att han måste fråga sig varför. Samtidigt har han samlat information om Kina och följt med utvecklingen hur Kina blev världens mest förorenande nation, hur miljöförstörelsen där bara accelererar obehindrat genom den skenande hänsynslösa nykapitalismens kortsiktighet, och vilka monstruösa förberedelser kineserna gör inför sin planerade olympiad nästa år, vilket inbegriper, att alla personbilar (tre miljoner) förbjuds i trafiken samtidigt som omgivningens kolkraftverk tillfälligt stängs av, bara för att maratonlöparna under olympiaden skall få kunna springa sina 42 kilometer utan syrgastuber. Samtidigt ökar oavbrutet bondeoron ute på landet, så att Kina kanske ställs inför nödvändigheten att bli av med 200-300 miljoner bönder genom till exempel en omfattande nykolonisering av Afrika, vilket många tecken tyder på att faktiskt är på gång. Om allt detta handlar Mankells nya deckare och mycket annat, som dock utgår från en liten by i Hälsingland...

Sven Svärd, en livs levande estsvensk från Ormsö (mellan Dagö och fastlandet i Estland) berättade om sitt folk estsvenskarna, varför de av politisk nödvändighet varit glömda under i stort sett hela 1900-talet, (i Sovjetunionen hade vem som helst fått 6 år i Sibirien bara för att visa sig kunna svenska eller finska,) och deras dokumenterade historia långt ner i vikingatiden. 1943-44 evakuerades 8000 estsvenskar från Estland, 800 blev kvar, under 1990-talet fanns det ännu 30 estsvenskar kvar på Ormsö medan det idag bara finns en. Även på Runö i Rigabukten lär det ännu finnas några estsvenska familjer kvar.

Slutligen var det dags för **Andreas Malm** från Tidningen Arbetet att berätta om engelsmännens genialiska metod för att småningom åtgärda den globala uppvärmningen. De har infört en koldioxidransonering, som innebär, att alla får ett ransoneringskort som blir draget varje gång man exempelvis köper bensin eller reser med flyg någonstans. Om kortet blir överskridet kan man köpa mera från sådana som inte fyller sin kvot. Detta system kan tillämpas på hela nationer, så att om Storbritannien eller Irland (där detta ransoneringsystem redan är infört) överskrider kvoten, (som är beräknad efter landyta och befolkning,) kan nationen köpa rätt till mera koldioxidförbrukning av länder med låg konsumtion, typ Togo, Dahomey, Burkina Faso och andra u-länder. Systemet skulle definitivt åstadkomma mera rättvisa i världen, då rika storförbrukare av koldioxid skulle få ersätta fattiga och oskyldiga, och även rika länder (som USA, där systemet är på gång att införas,) skulle få betala tribut till sådana fattiga länder som är oskyldiga till den globala växthuseffekten.

Det väsentliga, som Andreas med kraft framhöll, är att koldioxidproduktionen (alltså användningen av fossila bränslen) *snarast måste upphöra helt* för att rädda planeten, då exempelvis nedsmältningen av Grönland och Antarktis skenar iväg mycket snabbare än vad någon vetenskapsman trodde kunde vara möjligt.

Den första CD-n – Feedback

"Fick CD:n idag! Tack, mycket svårt men även mycket spännande att lyssna till något så klassiskt men ändå så ovanligt som detta..."

Några första intryck med betoning på första...

Precis som dina litterära verk, som du antyder att flera tycker är för ordrika, upplever jag dessa verk på gränsen till för tonrika, ibland. Det tycker jag å andra sidan då och då även om Chopin och Mendelssohn.

Är det en medveten eller omedveten överanvändning av pedaleffekten med "kyrkorgelliknande" klanger som resultat?

Jag lider av det lindrigt sagt ostämnda pianot som därför, tillsammans med prislappen på detta, omöjliggör en rättvis presentation av verken...

Imponerad av din teknik/fingerfärdighet trots alla "skador"...

Får associationer till meditations-improvisationsmusik i de mindre dramatiska verken, *om än på en mycket avancerad nivå...*

Om du var min elev i kompositionsklassen vid Akademin (vilket du nu inte är) så skulle jag säga att du har en stor potential som pianist eller kompositör, men jag vet inte vilken roll jag skulle förorda. Orsaken är formen – strukturen i musiken som är ett frågetecken för mig. Svårt att gå in på via mail...

Få om ens någon kompositör kan hävda, att hur gudomlig inspiration man än upplever sig ha haft, så är ingenting (nästan) så gudomligt att det inte kan bli ännu mer gudomligt (av lite redigeringsarbete här och där).

Återkommer när jag hört dem fler gånger, men *i huvudsak* tror jag inte att jag kommer att ändra mig i någon större utsträckning...

Att trampa så nära i stora mästares fotspår (Chopin) är ju nästan som att be om att inte bli tagen på allvar av en kräsen och bortskämd publik. Samtidigt skulle man kunna säga: att någon kan komma så nära Chopin, är också en stor prestation.

Spår att de lärde kommer att tvista om huruvida du har **ut**vecklat eller **in**vecklat Chopins musikspråk...

Slutsats:

Imponerad, med vissa reservationer... som jag skulle kunna/vilja precisera om jag nu vore din mentor, vilket jag ju inte är...

Credit, för ett med dina ynka resurser, imponerande arbete!

Må någon pianist, med ett professionellt instrument och lite mindre pedal, göra verken rättvisa någon gång!

Min kollega från Warszawa säger, efter att ha lyssnat till Balladen Stormen, följande:

"Mer Etyder än Ballader... Imponerande teknik trots alla livets motgångar på olika plan... **Men!** Chopin skulle aldrig hemfalla åt så mycket toner i vänsterhanden och samtidigt enbart symboliska "melodifragmenter" i högerhanden, och knappast så högt upp i diskanten. Sångbara melodier-temata bör ligga en oktav lägre, alternativt låta vänsterhanden dela på jobbet (med melodin-temat) detta oavsett vem som är kompositören..."

Harmoniken gör inte heller tillräckligt avancerade *modulationer* för att räcka till så långa verk som "ballad-stormens" 24 min. På flera ställen känns det därför som om den annars så livfulla musiken inte kommer vidare. *Om* han kunde åtgärda dessa saker, skulle han antagligen kunna tillskrivas epitetet "en nordisk Chopin" i recensionerna", men bara då..."

Svar:

Naturligtvis har hon rätt. Jag har aldrig gjort anspråk på att vara en 'nordisk Chopin'. Hennes utlåtande överensstämmer nästan exakt med vad min egen

pianolärare sade för 35 år sedan, en inte särskilt nådig pedagog som aldrig kunde förlåta mig att jag lämnade henne...

Emellertid ett PS till analysen: den är ensidigt teknisk. All teknisk analys av musik måste lida av den nackdelen att det väsentligaste förbises, nämligen det rent musikaliska. Hennes analys är helt korrekt men bara tekniskt. Naturligtvis har hon inte kunnat studera partituret och därför inte kunnat närmare förstå formen, som kanske är den intressantaste detaljen i denna komposition. Det handlar inte så mycket om "melodifragment" som om temata, då denna är kanske den mest rent tematiskt uppbyggda av mina kompositioner. Dock finns där en ordentlig melodi i mitten, som hon tydligen har missat. Balladen börjar i e-moll för att resa genom nästan alla tonarter tills g-dur etableras i finalen. Dock måste jag medge att inspelningen inte gör kompositionen önskvärd rättvisa. Min ambition med dessa inspelningar är att få fram resultat som man aldrig tröttnar att lyssna på. Jag hoppas att volym 2 blir bättre, och jag är helt införstådd med att volym 1 måste göras om.

Feedback:

"Jag är benägen att räkna även dina argument som relevanta. Du har ju troligen studerat partituret mer än någon av oss. Men! Precis som vid atonal musik, så ska man som musiklyssnare inte behöva studera partituret, för att på så sätt hitta musiken. Därför *kanske* "dagsläget" just nu är att alla tre har rätt i sina respektive delar. Vad blir då summan av detta? Antagligen samma som vid bokbedömningar. Dvs läsarens/lyssnarens egen förmåga att uppfatta såväl kvaliteter som brister blir avgörande...

Tanken att börja i E-moll för att sedan triumferande sluta i G-dur (parallelltonarten) är naturligtvis en mycket bra idé. Att du har lyckats vandra genom allehanda tonarter innan detta, är säkert både bra och nödvändigt. Dock tror jag att kollegan och även jag själv, inte upplever ett klingande musikaliskt resultat som motsvarar arbetet som måste ligga bakom denna tonartsresa. Gissar att det beror på att modulationerna är för "snälla" - för "Wienerklassiska", att kryddan ska kännas. Eller så är det för långt mellan modulationerna...

Jag försöker säga, att du må ha gjort allt rätt (ja även musikaliskt) men att det i så fall inte framgår tillräckligt tydligt i det klingande slutresultatet.

När du nu ändå förklarade vad du har gjort, saknar jag en förklaring till det onödigt musikaliskt ineffektiva höga diskantregistret som plats för dina teman, sångbara eller inte. Särskilt om vänsterhanden stannar kvar i låga positioner. Ett kraftigt "golv" är annars något som jag (och även Karajan) föredrar. Brahms har också breda avstånd på klaviaturen, men var om jag inte minns fel, samtidigt mån om att fylla ut mellanregistret, så att inte klangen spretar för mycket...

Kollegan menade faktiskt att kommentera musikens innehåll, men kunde inte uttrycka detta på annat sätt än att konkret "tekniskt" *föreslå* vad som orsakade lyssningsresultatet...

OM man tänker sig att du sedan tonåren fått utveckla dina talanger *i ständig "dialog" med publiken* och en erfaren tonal kompositions lärare, är det inte alls omöjligt att du kunde ha blivit en nordisk Chopin. Glöm inte det viktiga samarbetet mellan uppfinnare och användare, för att ett bestående värde ska uppnås, för en majoritet av mänskligheten...

Om jag inte minns fel, bearbetade Brahms sina fyra symfonier större delen av sitt liv. Så blev dom också odödliga, men få till antalet...

Försöker bara föra en konstruktiv dialog. Hoppas verkligen att du inte upplever

något annat. Dock tror jag inte att jag kommer längre skriftligen, och på avstånd från både partitur och klaviatur...

Slutreflektion:

Det var märkligt att kollegan tog upp Brahms i sammanhanget, som också kritiserades för användning av *melodifragment* snarare än melodier, främst av Hugo Wolf. Den främsta invändningen mot kritiken måste dock inrikta sig på något helt annat, nämligen det vanliga svenska sättet att haka upp sig vid negativa observationer och därmed förtränga allt positivt, som om detta inte fanns. Det väsentliga med en blomma är inte de gröna blombladen och deras eventuella hål och maskar utan själva blomman med dess kronblad, ståndare och pistill. Den kvinnliga kritikern har helt åsidosatt den högst väsentliga faktorn med denna musik, att den är harmoniskt välljudande alltigenom och nyskapande genom sin melodiska fantasi, och detta i en tid när den mesta musik som görs och framförs mest bara är oväsen, antingen skrik med skrällande elgitarrer eller modernistiskt obegripligt nonsens av mest disharmonier. Man har ingenting att vinna på att analysera ihjäl tonal musik vars melodier ändå aldrig kan tystna. Ursäkta mig, men jag vidhåller min grundläggande argumentering, att det faktum att Beethoven var så totalt handikappad som kompositör att han var fullständigt döv inte ens det kunde utgöra något skäl för att hans musik inte skulle få komma fram och höras i världens dominerande oväsen. Tvärtom, oväsens dominans och Beethovens handikapp bara ger den trots allt harmoniska musiken desto större rätt att få komma fram och helst överrösta allt oväsen och köra det tillbaka ner i helvetet varifrån det kom.

Ett annat utlåtande från en professionell musiker:

"Tekniskt är inspelningen förfärlig, medan just alla bieffekterna, med knarrande pedaler, plötsliga skarvar och tekniska missöden i återgivningen, ger anledning till charmfulla uppvaknanden, och musiken ger en god atmosfär, som bättre filmmusik. De primitiva förhållandena, som skamfilar musiken och ger inspelningen hundöron och solkiga fläckar, kan förläna produktionen en viss patina av camp och genuint personlig karaktär."

"I tried out your music the other day when I was browsing on the internet. Good stuff. It has the Indian/Asian touch too it, which I liked. Makes it more special, not just ordinary classic."

En annan kollegas utlåtande:

"Mycket intressant att du kommit så långt att vem som helst kan höra din musik på nätet. Några synpunkter. Naturligtvis finns det tekniska brister, och jag är rädd att hela det snobbistiska etablissemanget kommer att döma ut din musik för de tekniska bristerna. De är sådana: bara tekniken betyder något. Därför är musiken så fullständigt utflippad och utballad, att mänskligheten helt har förlorat sinnet för melodi, som dock är all musikalitets kärna. Där har du dock din styrka. Din musik är mest hörvärd för dess melodirikedoms skull.

Emellertid har jag några invändningar. Den första inspelningen är den sämsta, och det är synd att just den första skall vara det, som väl blir det första web-besökare får höra av dig. Kan du göra om just den inspelningen? Jag minns detta rondo som en lugn avspänd andantereflexion medan du drar upp det till allegretto, som om någon stack dig med en nål hela tiden. Jag tycker över lag att du driver på för mycket. Jag

vill minnas att Gershwin och Rachmaninov hade samma uppstressning i sina inspelningar. Kanske alla kompositörer har det i sina egna kompositioner, eller kan det vara den pinsamma medvetenheten om mikrofonen, som tar upp minsta lilla oegentlighet? Dessutom har du tydligt tekniska problem med tonhöjden, som om dina maskiner gick i olika tempon och ibland drev på av sig själva. Stämmer det? Jag tycker mig höra att rondot stiger minst en halv ton medan du sedan drar ner efterföljande stycke en halv ton, tydligen för att korrigera missödet. Även i ballad 7 förekommer det i första halvlek en plötslig stigning på mer än en kvarts ton. Detta är naturligtvis störande för folk med känsliga öron.

De första två balladerna är de ljusaste, och det är förvånande att du lyckats få så höga diskanttoner att klinga så klart och välljudande. I tredje balladen är karaktären helt en annan, och tycker jag mig inte höra väldigt mycket Schubert här? Annars tycker jag din musik kommer mycket närmare Schumann än Chopin.

Mest av allt vill jag dock påpeka det intressanta förhållandet, att då din musik är så absolut tonal, så hörs det tyvärr genast när du snubblar på tangenterna och av misstag får in felaktiga toner. Jag förstår att detta måste vara oundvikligt med dina fingerproblem. Jag vill bara poängtera, att dessa tekniska misstag blir så väldigt mycket mera framträdande för att musiken är så absolut tonal. Det är den renaste tonala musik som jag hört efter Schubert och Verdi. Nu har jag inte hört dina senare verk, men dessa tidiga kan knappast bli mera extremt tonala. Ta det som en komplimang. Musik är inte musik om den inte är tonal. Det är min uppfattning."

En annan:

"När jag tänker efter har jag nog inte kommenterat din musik! Den är bra! Och inspelningen är ju tekniskt utmärkt! Var är den inspelad? Har du anlitat någon professionell pianist?"

Det är alltså tydligen bara folk som lider av det svåra handikappet "absolut gehör" som haft invändningar mot musiken, vilket är fullt förståeligt, då ett musikaliskt perfekt öra måste lida ousägligt inför åhörandet av musik interfolierad med orenheter typ hack i skivan, instabilitet i tonhöjden, skrammel, klirr och pedalknarr i pianot och annat sådant som är allt annat än musikaliskt. Idealet i musik är ju absolut renhet och frihet från allt omusikaliskt, vilket tyvärr i praktiken är ett nästan fullkomligt ouppnåeligt ideal, som kanske bara Beethoven lyckades ernå i sin totala dövhet...

<http://www.fritenkaren.se/Neoklassiskmusik.html>

Ahasverus minnen, del 72.

(Alla dessa "minnen" är naturligtvis fingerade och en ren spekulatio n daterad 1984, men inte desto mindre tänkvärda.)

Jesus sade en gång privat till mig:

"När David räknade sitt folk slogs hans rike av olyckan och hans folk med pesten. När kejsar Augustus räknade sitt folk föddes jag för att komma hans rike på skam. Vad är då meningen med detta?

Människor räknas inte. Hur många tusen som bor där och hur många tusen som bor där och hur många miljoner som någon har att bestämma över är hädiskt att

beräkna, ty människan är helig, och människan är icke ett nummer utan en individ. Endast individen räknas. Endast individer som Noak, Abraham, Jakob, David, Elias och Jeremias räknas, ty individen är större än alla släkten på jorden. Den grekiska kulturen frambragte inte Homeros, utan Homeros frambragte Hellas. Världen skapade icke Gud, utan Gud skapade världen.

Därför äro vi, fattiga enkla barfota galiléer, som går här och skrotar som dagdrivare och bara ägnar sig åt att drömma, mer än hela världen, ty vi är medvetna om att vi är individer. Fiskaren Simon Petrus här är förmer än Tiberius Caesar, och fiskarpojken Johannes här är förmer än Cicero och Sokrates. Du anar inte vilken makt individen är så fort han blir medveten om sin individualitet och använder den. Individen är den yttersta maktfaktorn i världen, ty endast individen kan göra riktigt bruk av Ordet, och Ordet är Guds medel för skapelseinitiativ. Ordet är tankens inkarnation och första konkretisering. Därför är Ordet mäktigast av allt, och den människa som rätt brukar Ordet, hur fattig, maktlös och barfota han än må vara, är genom sitt blotta bruk av Ordet som medium för idén störst och mäktigast på jorden.

Därför är det vanvettigt att räkna folk och ge dem nummer, ty vad är en siffra mot ett ord? Och ju högre siffror, ju större folksamlingar, desto värre omänsklighet och vanvett."

Det var en av de få saker som han sade intimt till mig.

Vem var han då, denne Jesus? Skulle man ta honom på allvar? Dessa båda frågor kommer mänskligheten aldrig att komma på det klara med. Vem var han? Menade han allvar?

Det har skrivits ett otal så kallade evangelier om honom, och det skrivs ideligen nya böcker om honom. Fyra evangelier har stadfästs av den etablerade världskyrkan, och i vår tid har det nästan blivit så att en författare inte har räknats såsom klassisk förrän han även skrivit sin version och uppfattning av fenomenet Jesus. Sålunda har författare som Ernest Renan, François Mauriac och Robert Graves en obestridlig position som klassiker, hur vågade synpunkter de och särskilt den sistnämnda än har vågat komma med. Robert Graves tanke att Jesus pappa kunde ha varit kung Herodes dödsdömd och ädle äldsta son Antipater är intressant men utesluter då Jesu viktiga släktskap med David. Å andra sidan kan Jesus endast ha varit en ättling till David om den gamle timmermannen Josef var hans köttslige far, det vill säga om Josef knullade med jungfru Maria, vilket evangelierna utesluter.

Äldst av de fyra evangelierna är Simon Petrus närmaste man Marcus evangelium, och det bygger till största delen på vad Simon Petrus själv berättat för honom. Alla fyra evangelierna kom till under Neros förföljelser utom det sista, som inte är Johannesevangeliet. Marcusevangeliet är grundhistorien utan subjektiva färgsättningar och utsvävningar. Det är helt osminkat och visar en större förståelse för Jesus som människa än något av de övriga. Det är som Jesus själv och som senare Simon Petrus själv var: osäkert, tvivlande, pessimistiskt och ömtåligt. En känsligare person än Jesus har aldrig levat, och ingen har känt sig så otrygg i världen som han, och det gjorde han så länge han levde. Ur den ständiga osäkerheten och fatalismen föddes hans oerhörda oöverträffade förmåtenhet.

Därefter skrevs det hårda och maskulina Matteusevangeliet, som mera uttrycker den bistra publiken Matteus själv med sin negativa människosyn än Jesus. Dock har ingen återgivit Jesu bergspredikan bättre än Matteus, om än även han endast återgivit en liten del av vad Jesus verkligen sade.

Johannes är Matteus motsats, och Johannesevangeliet är liksom Johannes själv älskligheten själv. Han skrev det för att komplettera de två tidigare evangelierna med sådant som inte vem som helst visste om och belyser med sin subjektiva uppfattning av Jesus sådana sidor av honom som var svårast att förstå. Johannesevangeliet är det mest psykologiska av de fyra: med beundransvärd skärpa

skildrar Johannes som ingen annan hur Jesus kunde driva med judarna, och ingen har utom Johannes skildrat Jesu eget känsloliv: hur han avfärdar sin moder vid bröllopet i Kana som den bortskämda son han är, och hans intensiva upprördhet inför Lazarus grav och vid den sista nattvarden, som Johannes ensam har givit en utförlig bild av. Ändå står Johannesevangeliet i skuggan av läkaren Lukas noggranna och sakliga rapport om Jesu historia.

Lukasevangeliet är det enda evangeliet med litterär kvalitet och vetenskaplig pregnans. Han var som sagt var läkare och en pålitlig sådan och därtill en av den synnerligen vederhäftige om inte rentav alltför häftige Paulus närmaste vänner. Evangeliet skrevs efter Pauli död men inte utan att Lukas kände till Johannesevangeliet, som blott studerades i intima kretsar innan han skrev ner vad han ansåg sig kunna framhålla såsom sant. Han kände Jesu moder och var en av de sista som talade med henne, och han sysslade mera med att samla material än med att sprida läran. Han ville ha en fast grund att stå på innan han förkunnade läran, och när han äntligen gjorde det gjorde han det med detta det längsta, utförligaste, vackraste, sakligaste och det till sin helhet enda helt övertygande av evangelierna. Ibland tar konsten överhand över sanningen i form av språkliga finesser, men sanningen släpps aldrig ur blickfånget eller utom kontroll. Lukas själv var alltid lugn och metodisk, och man kunde alltid lita på honom. Han var trygg. I sin skildring av apostlarnas vidare öden är han inte lika lugn, metodisk och vederhäftig längre, men den boken skrev han i hög ålder och utan att ha möjlighet att fullborda den. Ingen annan kunde ha skrivit Apostlagärningarna, och därför kunde ingen annan heller fullborda den.

Men den vackraste skildringen av Jesu liv är inte någon av evangelisternas, inte någon from katoliks, inte någon lärd Robert Graves och inte heller någon djuplodande Schalom Aschs personliga tolkning av det hela, utan för mig är den vackraste, ödmjukaste, mest rättvisa och mest mänskliga versionen av detta historiska drama en anspråkslös engelsmans vid namn Basil Mathews. Han tillbringade 16 år i Israel med att leva sig in i Jesu liv innan han skrev sin bok på 500 sidor illustrerad av egna fotografier under det 30-tal då England spelade sin avgörande roll i Israels moderna historia i egenskap av beskyddare och förlossare. Ty England befriade Israel från islams tyranni genom män som Lawrence av Arabien och han Balfour med deklARATIONEN, utvecklade och civiliserade Israel och gav det en regering och förlänade det sedermera självständighet och oberoende efter en för såväl England som Israel svår och smärtsam förlossning. Staten Israels tillkommelse var kronan på det Brittiska Imperiets världshistoriska gärning. Dock slår inte ens den genomärlige Basil Mathews huvudet på spiken i fråga om sanningen.

Efter skandalen med Jesu tomma grav förblev jag i Jerusalem och talade mycket med både Simon Petrus och Johannes, Hannas och Kaifas, Nikodemus och Josef från Arimatea, Maria och Magdalena, Pilatus och Herodes och många andra, och Judas Iskariot hade medan han levde sagt mera till mig än till någon annan. Inte minst kände och förstod jag Jesus själv, även om *jag* aldrig såg honom mer efter den påsken. Att somliga gjorde det kunde ingen av dem någonsin bevisa, och jag är övertygad om att hans uppenbarelser efter döden var någon form av parafysiska fenomen. Naturligtvis kan han ha överlevt korsfästelsen och efter det "spökat" för sina lärjungar utan att de fattade att han faktiskt aldrig dött, men om han fortsatte sin verksamhet gjorde han det inte i Israel. Han var färdig med Israel efter sin död, om det nu var någon död. Jesus utförde många underverk, och han fortsatte utföra dem efter korsfästelsen vare sig han var död eller levande. Att Tomas fick sticka sina fingrar i såren och hålen på Jesu händer och i sidan var ett av Jesu mest fantastiska och genialiska infall. Det kunde ha räckt till att övertyga vem som helst och till och

med Tomas. Effekten av det hela och hur det egentligen gick till kan bara den som är helt insatt fullt förstå, i princip bara Jesus och Tomas själva.

Men även efter våra dagars Jesusromaner skall nya evangelier ständigt fortsätta komma ut i världen, och varje sådant innehåller ständigt något nytt, och därför är det senast utkomna alltid det intressantaste.

Filmer

”Köpmannen i Venedig” med Al Pacino som juden tålde väl att ses igen i sin praktfulla och genomarbetade filmatisering med renässansens Venedig realistiskt återgivet i hela sin myllrande mångfald och med skälig koncentration på judens tragedi, som Al Pacino levandegör med den äran i sin kanske främsta rollprestation någonsin.

Även Greta Garbos gamla klassiska ”Drottning Kristina” (gjord av Rouben Mamoulian) från 1934 tålde väl att ses igen inte minst för den intressanta pejlingen av den svenska mentaliteten, som antagligen Greta Garbo själv hade mycket att säga till om med, då hon fick bestämma mycket i denna film, som gjordes speciellt för henne. Filmen kan ses som en symbolisk framställning av det svenska dilemma med dess begränsade mentalitet och oförstående flathet inför andra mera exotiska mentaliteter, i det här fallet en spanjor, som drottningen föredrar att uppoffra hela Sverige med all dess stormakt för att i stället välja ett liv utan ställning utomlands. Detta kan i själva verket vara kärnan i drottning Kristinas personlighets mysterium – hennes vägran att förestå en föraktlig begränsad nordisk mentalitet och hennes demonstrativa flykt till universalismen. I verkligheten var det ingen kärleksaffär utan ett rent intellektuellt ställningstagande.

Paul Greengrass bearbetning av Robert Ludlums tydliga outslitliga thrillerämne Jason Bourne (tidigare filmatiserad med bl.a. Richard Chamberlain) har faktiskt lyckats tillföra denna absurda idékonstruktion en annan bättre dimension av mänsklighet och realism. Idén att en människa skulle kunna programmeras till en ofelbar robot, som dödar på beställning och kommer undan med det och inte har något minne av det efteråt, är ju helt befängd, då den totalt utesluter någon mänsklig faktors möjlighet, vilket är det sista i livet man kan bortse från som människa, men Matt Damon ger karaktären en större mänsklighet genom att uppleva sig själv som ett offer, och filmen är trots sin otrovärdighet mycket sevärd. (*”The Bourne Supremacy”, 2004*)

Mera uppskakande i sin totala realism var rekonstruktionen av vad som egentligen hände i *Waco, Texas*, när fanatikern David Koresh brann inne tillsammans med ett knappt hundratal andra inför FBI:s stormning av stället. Det var ett brittiskt försök till dokumentär (2006), där huvudrollen innehades av de nio som överlevde som intervjuades om hela händelseförloppet minut för minut. Mycket av materialet var dokumentärt äkta till 100% och hade aldrig visats förut. Tyvärr hade David Koresh och hans lärjungar rätt när de envist hävdade att de var offer för ett samhälle styrt av maktmissbruk. Den ansvarige FBI-handledaren kom aldrig över sitt misslyckande.

Lika spännande och övertygande var den helt fingerade ubåtsfilmen ”U-571” om en havererad tysk ubåt i ishavsområdet med en enigmakryptoskrivmaskin ombord, som amerikanerna får nys om och vill lägga beslag på. De lyckas men förlorar sin egen ubåt på köpet, varpå de måste beskriva ett gatlopp med sin övertagna tyska ubåt västerut under ständiga sjunkbombs- och andra obehagligheter, men av alla ubåtsfilmer hör denna tveklöst till en av de bästa, med idel okända skådespelare och Harvey Keitel ombord. (*Jonathan Mostow, 2000*)

Nyfilmatiseringen av *"The Importance of Being Earnest"* gick inte upp mot den gamla klassiska med Michael Redgrave och Edith Evans från 1950, trots strålande insatser av Rupert Everett och Colin Firth. Den här versionen (från 2002) var närmast Wodehouse-aktig med sina 20-tals inslag av slagdängor, som inte riktigt matchade Oscar Wildes förfinade 1890-tal; och den tidigare filmatiseringen av *"An Ideal Husband"* (med i stort sett samma garde och Julianne Moore) var bättre. Jag har aldrig hört till Judi Denchs beundrare, som alltid stött mig med sin kalla hårdhet.

Periodens bästa film var dock dess roligaste, nämligen "Mitt stora feta grekiska bröllop" om grekiska invandrare i Chicago och alla deras later, en suveränt självvironisk film om kulturkrockar med sprudlande medelhavshumor på högsta kokpunkt hela vägen. Roligare kan man knappast ha på bio.

Till slut måste också något sägas om den lilla frihetsfilm som går nu och som konsekvent tycks ignoreras av hela Sverige, emedan detta land inte har någon erfarenhet av de krig, inbördeskrig, frihetskrig, folkresningar och tyrannier som förhärjat andra europeiska länder. Denna film, *"The Children of Glory"*, har fått dålig kritik av kritiker som inte fattat någonting. Det handlar om resningen i Ungern 1956 som kvävdes i blodbad, scener som borde vara särskilt aktuella idag när man håller på att glömma bort Burma för den här gången. Emellertid förblir situationen alltid hyperaktuell, då man aldrig vet var och när nästa förtryck och nästa ihjälslagna folkresning utspelar sig, förrän när det är för sent. Filmen är klart sevärd med ett ypperligt manus, fantastisk musik, total realism, (man tror bilderna är autentiska från gatustriderna med civila fattiga medborgare beväpnade med molotovcocktails mot ryska tanks) och en äkthet som inte kunde vara mera övertygande. Vad är alla kommersiella amerikanska våldspornografier med James Bond, Arnold Schwarzenegger, Dolph Lundgren Jean-Claude van Damme och andra muskelbiffar med övermänsklig omänsklighet mot detta tidlösa drama av små förtryckta människor som reser sig mot en förkrossande övermakt som bara cyniskt förvandlar dem och deras liv och hem till kanonmat och ruiner? Se på Burma. Se på ruinerna av Tibet. Det händer hela tiden.

För oss som kom från Finland efter kriget var Ungernkrisen 1956 något som rörde oss i vår innersta ryggrad, då det var just allt det vi hade kommit ifrån i Finland, situationen var vår egen, och Sovjetmakten i Ungern var densamma som allt utom förintat Finland. Ungern hade ingen kraft att stå emot en ny diktatur efter kriget men gjorde vad det kunde för att resa sig ur ruinerna mot det nya förtrycket, vilket trots allt hade framgång med sig - 33 år senare.

Finland

Du har ett enda fosterland i livet
som du tillhör hela livet
för att det har gett dig livet,
varför du ej någonsin kan svika det
och ej ens släppa det i tankarna,
speciellt om det är hedervärt,
som Finland, kallast i all världen
med Sibirien, Grönland och Alaska,
men med en integritet och ärlighet
av icke denna världen,
som fick detta lilla land i Vinterkriget
att beslutsamt och mot alla odds
försvara sig mot Stalin, när han trodde
att han bara kunde slå ihjäl och ta det,

vilket visade sig inte vara fullt så enkelt,
 då Sovjetunionen såg arméerna försvinna
 offrade för ingenting,
 alltmedan Finlands ovärderliga förluster
 blott var individer, landets bästa söner,
 stupade som hjältar och martyrer
 i ett bittert envist motstånd mot förtryck
 och tyranni, förintelse och diktatur,
 då Stalins grymhet var långt digrare än Hitlers
 för sin metodiks subtilitet i trettio år
 att transformera Ryssland till ett fångläger av terror.
 Finland kom ut levande från striden
 med sin frihet och självständighet bevarade
 med blott förlusten av Karelen jämte sina bästa söner.
 Skulle jag då inte vara stolt att ha en sådan moder,
 hård men vacker i sin kyla och distans
 men under ytan med ett hjärta av en sådan innerlighet,
 ärlighet och renhet, att jag aldrig någonstans i världen
 någonsin har kunnat finna något lika underbart?

Kalender, oktober-november 2007.

Oktober

- 4 50 år sedan Sputnik flög i luften och ända upp i rymden.
- 6 80 år sedan den första ljudfilmen med Al Jolson.
- 9 Brian Blessed 70 år, storartad engelsk skådespelare.
40 år sedan Che Guevara dödades i Bolivia.
- 16 Günther Grass 80 år.
Jane Eyre fyller 160 år, världens kanske främsta kvinnoroman.
- 18 120 år sedan Alaska köptes av USA från Ryssland för 7,2 miljoner dollar.
- 19 20 år sedan den 'Svarta måndagen' då New York-börsen kraschade värre än 1929.
- 22 Joan Fontaine 90 år (om hon ännu lever).
- 26 Bob Hoskins 65 år.
- 27 Nicoló Paganini 225 år.
- 28 Hank Marvin från *The Shadows* 65 år.
45 år sedan Kubakrisen var över, det närmaste världen kommit ett kärnvapenkrig.

November

- 1 Skulptören Antonio Canova 250 år.
- 3 65 år sedan Montgomerys seger vid El Alamein, andra världskrigets första avgörande vändpunkt.
50 år sedan den ryska hunden Laika blev först i rymden.
- 13 100 år sedan den första helikoptern flög.
- 15 Claus von Stauffenberg 100 år, mannen som nästan lyckades mörda Hitler.
- 20 Drottning Elisabet av England firar diamantbröllop med prins Philip.
- 28 William Blake 250 år.
Alberto Moravia 100 år.
- 29 Jacques Chirac 75 år.

Idealresan, del 6 : Vidare.

Det var tacknämligt att Athen var så enbart positivt denna gång. Det var visserligen lika dyrt som vanligt (och som vanligt något dyrare för varje gång,) i Istanbul hade jag levat på 200 kronor om dagen, Athen kostade 300, men det var överkomligt. Även det internationella vandrarhemmet "Victor Hugo" hade varit enbart till sin fördel, och mina sista rumskamrater hade varit extra trevliga; en est och en indier, båda i Grekland för första gången. Det var ett nöje att få hjälpa dem på traven och ge dem tips om vad de borde göra i Athen. Kristjan (esten) genmälde, att utan mig hade han aldrig tagit sig före att till fots bestiga Filipappos och Lykabettos. Till och med doktor Sandy hade denna gång varit överraskande positiv i Athen.

Det enda fiaskot var Argos. Jag hade sett fram emot att få komma dit, min rumskamrat John i Istanbul hade gett mig tips om det bästa (och billigaste) vandrarhemmet och om de arkeologiska utgrävningarna, men järnvägen dit hade varit nedlagd, och jag ville inte börja tricksa med dyra bussresor. Kunde jag inte resa dit med Inter Rail fick det vara. Man kunde i och för sig ta tåget till Korinth, men sedan måste man vänta där i fyra timmar på bussen till Argos. Måhända skulle jag efteråt få ångra att jag inte gjorde det, men å andra sidan ligger Argos kvar till ett annat år.

Våren verkade stabil. Den ena vackra dagen följde på den andra, och det kändes lämpligt att lämna den väl stationerad i Athen och fara vidare mot Patras och Italien. Från Lucca hade jag fått positivt besked och var väntad där sent lördag kväll.

Dock var resan västerut inte utan komplikationer. Förra året hade jag råkat ut för det nya järnvägssystemet med byte i Korinth, och jag fruktade något liknande nu. Emellertid slapp jag betala. Tåget söderut var hypermodernt, men när jag bytte i Korinth var även det nya tåget hypermodernt. Problemet var att det inte fanns toalett på någondera tåget. Bytet från det ena till det andra medgav en tidsrymd på endast tre minuter. Ingen prostatamedveten medelåldring hinner slå en drill på tre minuter. Man var alltså prisgiven åt en fyra timmars tågresa utan toalett ombord. Om någon då hade dålig mage var han/hon pantad.

I Patras hade jag ämnat göra tusen saker. När jag kom till min färjas biljettkontor visade det sig emellertid att *Superfasts* webbsida var långt ifrån uppdaterad och att ingenting stämde. Jag hade inställt mig på att ta färjan 8 på kvällen, men biljettkontoret hade den förkrossande nyheten att meddela, att det bara gick en färja idag, och att den gick nu. Det var bara att i panik förse sig med biljett och störta iväg till färjan.

Ombord (i sista minuten) fick man ta del av de senaste världsnyhetererna, som berättade, att oljepriserna nådde nya rekordhöjder till följd av den nya växande spänningen mot Iran efter att Iran tillfångatagit ett antal förvillade brittiska matroser, vilka Iran skamlöst utnyttjade för politiska propagandasyften. Ingen ville ha ett nytt ännu värre krig än det i Irak.

Precis när jag satt och arbetade på dessa rader i restaurangen ombord sprättade den ätande mannen mitt emot en massa flottig sås över skriftsidan i vardande. Ingenting att göra. Det var bara att torka av och fortsätta skriva.

Som vanligt fylldes båten av larmande skolresebarn och ungdomar, som stormade omkring hela dygnet, men de störde inte. Stämningen ombord var angenäm med många däcksplatspassagerare som låg i drivor här och där. Vädret blev sämre, men precis när vi kom innanför Kerkyra och gick in till Igoumenitsa klarnade det upp, varvid en underbar solnedgång öppnade ett fantastiskt skärgårdslandskap av höga berg och lugna vatten, gröna skogar och vackra byar, för

våra ögon. Däcket fylldes av fotograferande resenärer, som alla insåg det ytterst väsentliga i att uppfånga detta sagolandskap generöst strålkastarbelyst av det sista ljuset från den döende dagen. Kvällen kunde inte bli vackrare.

Mitt enda besvär var förfulande utslag på min näsa, som också tidigare då och då utgjort en grogrund för skogar av variter, men nu var det plötsligt värre än någonsin, och jag hade inte tagit med mig min hydrokortisonsalva. Var det det dåliga vinet i Bulgarien, den där vidriga glukolsoppan som skänktes oss av den där krogvärden på vägen till Sofia som var en exakt kopia av Karlsson på Taket? Eller var det alla flottyrerna i maten i Konstantinopel? Var det retsinavinet? Jag hade alltid misstänkt konserveringsmedel och socker som huvudorsakerna till denna allergi, men retsina hade inte tidigare utlöst den. Det var bara, som vid alla infektioner, att låta det värka ut och gå över.

Trots allt oväsen sov jag gott på båten, och gradvis under morgonen klarnade vädret upp igen. Som alltid efter ett avsked från Grekland var jag melankolisk men kanske mera nu än någonsin då Grekland varit mera till sin fördel än någonsin. Det var bara att se fram emot ett kärt återseende nästa år.

(I nästa nummer: *Min vän Porthos.*)

Rehabiliteringsresan, del 10: Darjeeling.

Jag fick två fantastiska flickor att dela rum med. De var från Spanien, och jag har aldrig sett maken till frivillig strapatsberedvillighet. De kunde i princip stå ut med vad som helst och drog sig inte för att stiga upp klockan 2 på morgonen, vandra i mörkret de 16 kilometrarna till Tiger Hill, uppleva soluppgången där över Darjeeling från 2600 meter, dröja kvar där i fem timmar och sedan vandra de 16 kilometrarna tillbaka igen, som då åtminstone bjöd på någon nedförsbacke (300 meter) och solsken, men ändå. Dessutom rökte de vad som helst och hade en god holländsk polare på rummet som pratade hela tiden och hade varit i Nepal. Där fungerade nu allting normalt fastän de ännu inte hade någon regering. Nepal var i ett intressant limbotillstånd utan regering men med explosivt återuppstående turistnäring, vilket tydligen var det enda som landet hade att leva på, varför nepaleserna var noga med att ta ut avgifter för allt. Man fick inte gå på trekking utan guide. Landet skulle fortsätta fungera utan regering så länge maoisterna vägrade låta avväpna sig – en ny IRA-situation.

På mitt gamla stamställe tibetanska Kunga träffade jag den unge Mathieu, som var här i Indien för första gången men verkade klara sig bra och vara väl informerad. Han var en klar fransk intellektuell med fina drag, spenslig kroppsbyggnad, små ögon och små glasögon, och han meddelade mig samma känslor av Darjeeling som jag erfarit första gången jag kommit hit för 14 år sedan 1992, av nästan påtaglig inspirerande kraft och atmosfär. Jag framhöll för honom alla de intellektualister och tänkare som hållit hus i Darjeeling och erfarit samma sak, som Madame Blavatsky, Nikolaj Roerich, Francis Younghusband, (den första icke jesuitiska västerlänning som lyckats komma till Lhasa,) och många andra. Det var den esoteriska Kerstin Bonaccorsi i Rom som framhållit för mig Darjeelings egenskap av andligt kraftcentrum, vilket också Tore Dannebro i Göteborg för den liberala katolska kyrkan känt till. Mathieu och jag diskuterade huruvida Ramakrishna och Vivekananda också varit här, vi var osäkra på den punkten, möjligen Vivekananda men knappast Ramakrishna, medan ju dock Vivekananda haft sitt föredragna andliga kraftcentrum vid Kesaar Devi utanför Almora, ett annat allmänt erkänt exceptionellt stimulerande ställe.

Det förekom en gammal turk på mitt hotell "*Tower View*". Han var från Istanbul och var av någon anledning lyrisk över Finland, som han längtade efter att någon gång kunna besöka. Han berättade att det i Pamukkale (i Kappadokien) förekom ett "*Hotel Turku*". När jag berättade om mitt besök i östra Anatolien och Malatya 1993 blev han ännu mera lyrisk och berättade varmt om trakterna ännu längre österut, om Van och Ar och Hakkeden (Hakkari?), som jag aldrig hört talas om förut. Han var säkert närmare 60 och helt gråhårig men bar sitt hår långt och liknade mest en gammaltestamentlig profet. Han hade grundligt studerat engelska i sin ungdom men inte haft användning för språket sedan 1976 förrän nu. Han var hur intressant som helst.

För första gången någonsin under mina fjorton år i Darjeeling fungerade rådhusklockan på dess vackra torn, men inte nog med det: dessutom slog den, och det var inte vilken klockmelodi som helst utan Big Ben, fast i elektronisk återgivning! Det var ändå hur pittoreskt som helst.

I solnedgången klockan 5 bjöd Kanjenjunga på ett hänförande magnifikt färgspel, när de sista solstrålarna sökte sig fram under molnen och förgyllde hela det enorma bergsmassivet i glödande varma färger. Jag hade aldrig sett Kanjenjunga så vackert, och strax efteråt blev hela molnhimlen lika överväldigande vacker i glödande färgfelterspel. Det varade bara några minuter innan solen försvann bakom bergen och allt slocknade, men det var oförglömliga minuter.

Jag satt då på Glenary's och drack te med bakelse, och som kontrast kom det där upp från baren i källaren rytmiska bombattacker i form av högtalarförstärkt vidrig elektronisk så kallad rockmusik men i realiteten den totala ljudmiljöförstöringen. Jag klagade för kyparen, som medgav att de spelade för högt. Det hade inte varit så illa på Glenary's förut, där man tvärtom kunnat höra riktigt njutbar musik.

En avkoppling i tortyren var ett litet barn som lekte med en jättestor knallröd gasballong. Han fick den att flyga överallt och särskilt att studsa i huvudet på gästerna, som kunde överraskas mitt i en kaffekoppsavnjutning av en jätteballong som föll i huvudet på dem helt fjäderlätt för att genast lämna dem igen i ett stort frågetecken av överraskning. Det var omöjligt att hålla sig för skratt, men ingen protesterade, ingen brydde sig om vems barnet var, kyparna fortsatte servera helt oberört, och barnet fick fortsätta leka med sin underbara ballong och med alla gästerna. Är en sådan scen möjlig i västerlandet?

Jag fixade mitt Sikkimtillstånd på förmiddagen och blev nummer 2000 för i år. För tio år sedan var jag nummer 1200, och sedan dess hade jag fått ständigt högre nummerbeteckning. Det skulle bli intressant att se hur turistförstöringen av Sikkim skulle se ut i år.

Jag såg ett och annat bekant ansikte från tidigare år, och på min lunchrestaurant "*Orient*" satt fortfarande samma gamla strävsamma par kvar och skötte ruljangsen med samma gamla pittoreska nepalesiska kypare. Kort sagt, allt var som vanligt i Darjeeling, det blev fest hela dagen, och det var bara att njuta.

(I nästa nummer: *Phudong och Labrang*.)

Resan till Zanskar, del 2: Förtviolade besök

Allt var lugnt som vanligt i Manali, men vädret var gränslöst deprimerande: bara hällregn hela tiden. Det var bara att lämna staden snarast möjligt. Den enda muntrationen var den lokala elefanten, som tågade upp och ner för paradgatan dagligen med turister. Redan i Delhi hade vi under den sällsamma nattkörningen genom en välsignat trafiklös stad stött på två paraderande elefanter som säkra fordon i gammal god stil.

Paradgatan i Manali hade stängts av för trafik, så att den vunnit på att bli helt och hållet en gågata. Vashisht fungerade som vanligt trots hållregnet, och naturligtvis uteblev utsikten därifrån.

När jag köpte biljetterna redan på söndag möttes jag av chockbeskedet att bussen skulle avgå följande dag först på eftermiddagen klockan 2. Det betydde sen ankomst till Keylong i mörker, vilket var trist, då det var ett så vackert ställe, med omedelbar avresa på morgonen klockan 5, fortfarande i mörker. Men det var inte det värsta.

Min värd hade berättat att det regnat litet i Himachal i år och att Rohtang varit avstängt bara en dag. Emellertid tycktes regnandet börja nu lagom till min ankomst med katastroffara överhängande som oavvislig följdenlig möjlighet.

Bussen var försenad. Vi satt ett antal västerlänningar i busstationens hållregn utlämnade åt ödets nycker, en grupp israeler, ett franskt par, en tysk, ett polskt par, en holländska och vi. 50 minuter försenad kom bussen, den måste lastas i panik, alla ryggsäckar måste upp på taket då bussen var ett reservfordon med mindre plats, och där lämnades ryggsäckarna utan betäckning åt regneländet. För sent upptäckte vi vad som hänt.

Det regnade hela vägen upp till det ödesdiga Rohtangpasset, och så dåligt väder har jag inte erfarit där sedan den gången 2004 när vägarna regnade bort i jordskred och vår enda möjlighet att komma över Rohtang var till fots – med allt bagage vattenskadat på vägen. Endast handbagaget inne i bussen klarade sig denna gång.

Redan vid Marhi var tjockan så tät att man varken såg himmel, mark, horisont eller väg, och den blev bara tjockare. Först på andra sidan lättade det något, men bara längst i norr mot Ladakh syntes några molnsprickor.

Vi nådde Keylong halv 10, och där väntade den värsta överraskningen: bussen stannade inte längre vid gamla busstationen, där jag hade mitt hävdvunna älskade Tashi Delek-hotell med de tibetanska tvillingbröderna som kokade världens godaste mat, utan det hade byggts en ny busstation utanför staden, där man hänvisades till vidriga lyxhotell med television på rummet. Det var det sista vi ville ha, men det var sent, de få dormitorier som fanns var fullbelagda, så det var rena utpressningen. Vi försökte pruta (från 500), det var omöjligt, då ville vi gå, och först då visades vi ett enklare rum för 200.

Jag hade inte ätit på hela denna långa skumpiga påfrestande regningsdag med sjögång bland molnen under ständiga uppskakningar, som i en massagemaskin, på de dåliga vägarna, så jag ville gärna äta *något*. Matställena var bristfälliga och hade i princip bara ris så här sent. Till slut hittade jag en liten solkig tibetansk *dhaba* där de åtminstone hade *thukpa* (tibetansk nudelsoppa). Hur som helst var det underbart att höra tibetanska igen.

(I nästa nummer: *Räddade*.)

Lycklig resa med komplikationer, del 21: Snöstorm vid Baralacha La.

Vi kom iväg med Manalibussen i god tid klockan 5 på morgonen efter en stressig halvsprångmarsch genom mörkret från mitt härbärge där jag nästan försovit mig. Vi var bara 17 passagerare i bussen av vilka sju var västerlänningar, en fransyska med hjärtbesvär som var väldigt pladdrig, en grann ung tysk från Bamberg, ett underbart italienskt par från Rom, en mexikanare som arbetade med marionetteater, en sloven och jag.

Vi nådde Upshi i gryningen, efter det högsta passet och sexmilafärden genom öknerna nådde vi Pang klockan 11 och Sarchu klockan 3. Sedan började problemen.

Vägarbetare försenade oss en timme, och när vi sedan närmade oss det formidabla Baralacha La inhöljdes bergen i illavarslande moln. Baralacha är det lägsta passet av de tre mellan Leh och Keylong, det är bara på 4900 meter, men vägen är den sämsta tänkbara och består nästan bara av grus och stenar, där blir alltid trafikstockningar, och vädrets nyckfullhet är det värsta. Medan de två tidigare och högre passen ingår i den torra Ladakhzonen är dock Baralacha La vanligen hemsökt av nederbörd och stormar. Så var fallet även nu.

Vi hade precis nått fram till passet när snöstormen övermannade oss och slog ner på oss i rasande motvind. På chaufförens order anmodades vi alla genast att rädda våra ryggsäckar från taket i bussen, då ingen visste vad som skulle hända med dem annars. Snöstormen försenade oss ytterligare, men vi kom igenom, och väl nere i Lahaul bröt solen fram på nytt.

Mina medpassagerare från Leh denna gång var alldeles ovanligt angenäma. Särskilt framstod Valentina från Rom som en speciellt positiv bekantskap. Hon var född på Puerto Rico av en engelsk moder och amerikansk-italiensk fader och hade även bott i Sydamerika utom i Italien, så hon hade tre modersmål som hon behärskade flytande: engelska, italienska och spanska. Hennes kavaljer Filippo var matematiker.

Sebastian från Bamberg studerade filosofi och var intresserad av allt, han skulle fylla 27 den 27 augusti, och vi kom genast i samspråk om filosofi.

Fem av oss tog in på *Tashi Delek* där vi knödde oss in i sovsalen för sammanlagt sju sängar – en var redan upptagen av en man som skulle till Leh klockan 4, så det blev sedan bara en säng ledig. Vi åt gott på kvällen, jag rekommenderade Tashis klassiska *thenthuk*, Valentina hade haft svårigheter under färden med passen och njurstenar, så hon hoppades min rekommendation skulle hjälpa situationen, vilket den gjorde. Hon var helnöjd, men icke desto mindre väcktes vi alla av hennes och Philippos febrila prasslanden och grävanden i bagaget klockan fyra på natten – men det gick över. När vi alla vaknade klockan sex för att ta bussen vidare till Manali fick vi veta vad som hade hänt. Valentina hade haft en ny njurstensattack under natten och kunde inte resa vidare. Hon och Filippo måste bli kvar i Keylong för att vila, vilket vi beklagade mycket.

Det var en helt förunderligt storslaget vacker morgon. Tyvärr tog min sista film slut innan jag hunnit ta den sista bilden för att dokumentera Lahauldalens utsägliga skönhet i det rätta morgonljuset – jag fick fortsätta fotografera det nästa år.

Vi kom lyckligt upp över Rohtang i en buss som dock denna dag var fullproppad, men på andra sidan Rohtang vidtog de vanliga svårigheterna med trafikstockningar och vägras, vilket försenade oss ordentligt. Halv 2 kom vi fram till Manali efter 15 _ timmars bussfärd igår och 7 timmar idag.

Endast tysken Sebastian följde med mig till Grönland. Mexikanaren Alejandro och slovenen var bara intresserade av Vashisht, Manikaran, Malana och av att röka, så de försvann, medan den tröttsamt tjugiga men älskvärda fransyskan Nicole lovade besöka oss senare.

Jag och Sebastian tillbringade sedan resten av eftermiddagen tillsammans med filosofiska samtal om buddhismens fördelar och avvigsidor, hinduismen och kristendomen, påven och islam, filosofer som Marcus Aurelius, Thomas à Kempis, Lao Tse och alla teosoferna från Madame Blavatsky till Rudolf Steiner, Schopenhauer och Beethoven, som båda läste och tog starka intryck av Bhagavad-Gita, samt Stefan Zweig.

Senare stötte jag plötsligt ihop med mina båda Nya Zeeländskor, som jag inte alls sett till i Leh efter Alchi. De blev lika överraskade som jag. De hade åkt från Leh med en *De Luxe*-buss och bara råkat illa ut med punkteringar, två turister som försvunnit på vägen i en *Dhaba*, och följaktliga obegränsade förseningar, så att de fått

tillbringa natten i Sarchus tältläger på halva vägen för dyra pengar och nästan frusit ihjäl. Andra resdagen hade varit ännu värre, och de hade kommit fram till Manali först vid midnatt. Så mycket bättre hade *De Luxe*-bussen varit mot vår gamla skraltiga lokalbuss för halva priset.

Det var svårt att komma ner på jorden igen i Manali efter tre veckor över 3000-metersgränsen. Man var utpumpad och söndersutten efter två dagars oupphörligt sittande och skakande på omöjliga landsvägar 4000 meter upp i luften, men man var i alla fall nere igen och på rätt sida om det alltid så formidabla Rohtangpasset (= "Likpasset"). Det hade kunnat vara värre, vilket mina två förtjusande Nya Zeeländskor minsann kunnat ge besked om.

(I nästa nummer: *Hemma hos Roerichs.*)

Konferensresan, del 12: Tillbaka i Leh – en eftermiddag med överste Wangdus.

Som sällskap på bussen från Alchi, som var sprängfärdig av ett sjuttioal passagerare av vilka de flesta fick stå i gången, som vidare bara hade 32 sittplatser, fick jag en spirituellt spansk-engelska, som hade ett eget galleri i Barcelona och nu reste i Indien för första gången. När vi kom fram till Leh följde hon med mig till min familj, där hon genast fann sig väl till rätta. För en gångs skull hade min presentation av *'Lung Snon'* ('Den gröna dalen') för en medresenär slagit väl ut. Vi skildes sedan på olika ärenden men kom överens om att mötas till middagen.

Jag fick äntligen komma ut på Internet igen och fortsatte efter långa brev och deras avsändning upp över Leh till min gamle vän överste Wangdus där han skötte sitt reträttcenter och sin egendom vid dalens bortersta ända. På vägen kunde jag se vilka skador regnen hade vållat. En bro i centrala Leh hade gjorts obrukbar av strömmarna, varför man byggt upp en ny bro ovanpå den en halvmeter högre. Vägen upp mot dalen var delvis helt bortspolad, och en avtagsväg mot byn Sankara hade försvunnit helt i strömmarna. På vägen in hade vi konstaterat hur den viktiga bron mellan Leh och Phiyang strax nedanför avtagsvägen till Phiyang hade förts bort med järnbalkar och allt som hade spritts omkring i terrängen som tändstickor medan nu en ny bro byggts i dess ställe.

Överste Wangdus var hemma och tog hjärtligt emot mig som vanligt med en traditionellt berusande kopp kaffe. Han hade givetvis undrat om jag alls kommit till Ladakh i år och i så fall varför jag inte besökt honom. Jag berättade om konferensen, och han var mycket intresserad och imponerad, tog i detalj del av konferensprogrammet och kände flera av de ledande deltagande indierna. Så började han kommentera konferensen.

"Allt detta är mycket bra, säkert har det hållits lysande tal i tre dagar, men allt detta är helt värdelöst om det inte får praktiska konsekvenser. Gräsrötter i all ära, men om de bara pratar och inte handlar kommer ingen att bry sig om dem. En grön revolution måste ha en konkret grund av påvisade praktiska resultat för att alls kunna räkna med någon uppmärksamhet." Och han berättade om en japansk ledande professor i agrikultur som kommit med så radikala och oacceptabla forskningsresultat som samtidigt varit så oavvisliga att han fått lämna tjänsten. I stället hade han föresatt sig att i praktiken visa att hans jordbruksidéer fungerat och därför startat sitt eget jordbruksinstitut, där han genom praktiska resultat kunnat småningom visa att han haft rätt hela tiden. Han hade skrivit en bok som hette "*One Straw Revolution*". Han var nu erkänd i hela världen och gammal, tyvärr kom Wangdus inte ihåg hans namn, men jag beslöt att forska reda på det. (*Hans namn är Masanobu Fukuoka.*)

Han berättade också om sin systers deltagande i en konferens, som som tema haft ladakhiernas oro för att muslimerna skulle bli i majoritet i Ladakh i framtiden. Hans syster var läkare och känd för sitt propagerande för barnbegränsning med högst två barn i varje familj. Hon hade fått frågan: "Vill du då att muslimerna skall göra oss till minoritet i vårt eget land?"

Hon hade då svarat genom ett anförande i tre punkter. 1) Två barn i en familj är det optimala för en familjs välfärd, för moderns hälsa, för faderns försörjningsansvar och för barnens lugna uppväxt, uppfostran och utbildning.

2) Som läkare är det min plikt att befatta mig med bara mina patienters välfärd, oberoende om de är buddhister eller muslimer.

3) Kommer någon av er här någonsin att skaffa er mer än tre barn? Nej, men ändå kräver ni av ert ladakhiska folk att de skall föda många barn för folkets framtids skull medan ni själva vill slippa göra det. Ni vill att andra familjer skall föda gatsoppare, skoputsare, springscharor och busschaufförer och inte era egna. Ni vill bestämma hur andra familjer skall göra men inte själva lyda era egna direktiv. Är detta rimligt? Nej. Så låt mig då få fortsätta framhålla det vettiga i barnbegränsningsprogram, och hacka inte ner på mig för det.

Detta apropå hur jag berättade för honom, hur New Yorks skolsystem var så programmerat, att 50% av alla elever måste misslyckas med sin skolgång för att kunna bli grovarbetare och slavar åt den del av befolkningen som tilläts någon högre utbildning och som gavs chansen att fullborda sin skolgång.

Vi pratade i timmar i godan ro och diskuterade även mina Zanskarproblem. Han avrådde mig från att försöka mera, då en vecka kvar i Ladakh var för litet för Zanskar. I stället rekommenderade han en mindre utflykt exempelvis till Pangong Tso vid den tibetanska gränsen.

Jag gick följaktligen till min gamle reseagent i Leh och diskuterade saken med honom. Han menade att Manalivägen nu var öppen och fungerade trots de senaste två dagarnas regn, att Pangong Tso var tillgängligt men att Tso Moriri inte var det. Om vägen till Padam visste han inte närmare besked, men en kollega berättade där att den kunde vara i ordning nu. Alltså gick jag ner till busstationen.

De bekräftade där att vägen till Padam var öppen och rekommenderade mig att ta bussen till Kargil och där chansa på en buss till Padam, som jag tänkt göra från början. Det var ett risktagande som kunde kosta mig en förlorad dag i Kargil, men kanske det var värt att försöka. Detta innebar att jag skulle ha satsat på Kargil från Lamayuru då mitt värdfolks upplysning där om att vägen krävde 5-6 dagar till för att bli klar tydligen var fel.

Och vem mötte jag inte hos min gamle reseagent om inte Yogi Müller från Kumaon? Jag kände igen honom på den entoniga burkiga rösten, men han kände inte igen mig och blev förvånad över att någon här kunde känna honom. Han hade inget minne av mig alls, och ändå hade vi sammanstrålat ett antal gånger i Kumaon, där han tog ut turister på cykelutflykter. Han var besvärlig som kund hos min reseagent och tjafsade i det oändliga om tiotals rupier. Jag var glad att jag aldrig följt med honom i Kumaon på någon cykelutflykt.

Jag sammanträffade även med Zarah från Florens, som jag haft sällskap med från Temisgam. Hon hade tyvärr aldrig kommit till Likir och skulle nu börja bege sig tillbaka mot Manali.

Var aftonvard blev underbar som vanligt hos Tserings med fantastisk middag, och Rebeca från Barcelona stormtrivdes. Ett äldre israeliskt par deltog också samt två äldre franska damer. Doktor Lucy skulle småningom komma tillbaka med sin son, och jag måste dividera och avgöra om jag fortfarande kunde fara till Zanskar eller inte. Ätminstone ville jag ännu stanna i Leh hela morgondagen.

(I nästa nummer: *Pangong Tso.*)

Burmadiskussioner

Brev från Pnomh Penh:

Jag sitter för närvarande och planerar nästa års arbete med mina kollegor på Diakonia. Representanter från Sri Lanka, Bangladesh, Kambodja, Thailand, Sverige och Indien är på plats. Och Burma. Det är lite tryckt stämning.

Konferensen hålls på Hotell Goldiana här i Phnom Penh. I varje paus hänger några vid hotellobbysns teveapparat för att se senaste nytt från protesterna i Rangoon. Samma bilder vevas om och om igen. Men man protesterar på andra håll i Burma också.

Ta chansen att stödja de som demonstrerar i Burma genom att exempelvis gå in på http://www.avaaz.org/en/stand_with_burma/ som riktar sig till FNs säkerhetsråd och Kinas president Hu Jintao. Vill man göra lite mer finns ju också Amnesty International och andra organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter.

Burma är obekant för många svenskar, men det är kanske världens värsta regim som är i farten.

Lite fakta (det mesta hämtat från en detaljerad rapport "*Dying Alive - A legal Assessment of Human Rights Violations in Burma*" av Guy Horton, 2005). Hämta den fritt på nätet här <http://www.ibiblio.org/obl/docs3/Horton-2005.pdf>.

- I protesterna 1988 stoppade de gatudemonstrationer med maskingevär och krypskyttar som sköt mot flyende demonstranter. Uppskattningsvis dog 3000 människor på Rangoons gator. Det var systematiskt: "*When the army shoots, it shoots to kill*" var varningen som riktades till demonstranterna av dåvarande juntaledaren Ne Win.

- Det är en regim som för en folkmordspolitik mot sina minoritetsgrupper (nästan 50% av befolkningen) vilket lett till 1-2 miljoner flyktingar inne i Burma, över 500,000 flyktingar i de östra delarna av landet som domineras av minoritetsfolken och över 400,000 flyktingar som lever vid gränsen till Thailand.

- Troligen har mer än 200,000 människor mördats de senaste två decennierna, alltså oräknat de som dött av umbäranden. Byar raderas ut, det är systematiskt och beordrat från högre ort (radiomeddelanden har snappats upp från militärledningen till soldater i fält med explicita order att döda alla man fångat in, gamlingar, kvinnor och även mycket små barn).

- Minoritetsfolk och politiska fångar används för tvångsarbete under eländiga förhållanden. Många misshandlas och mördas under arbetet. Det händer att man låter dem röja landminor – utan utrustning.

- Burma lägger ner 264% (1990-1997) mer pengar på militären än på sjuk- och hälsovård tillsammans. Inget land i världen lägger ner så lite pengar på hälsovård, med katastrofalt resultat med extremt hög barnadödlighet som en konsekvens.

- Man drar sig inte för att skjuta granateld in i sina egna flyktingläger för internflyktingar om de tillhör minoritetsfolken. Man går in systematiskt och mördar hela familjer i lägren om man misstänker att en familjemedlem hör till någon gerilla eller oppositionen.

- Kemisk krigföring har använts i Shan-staten. 30000 hektar har besprutats med *Agent Orange* och gjort stora områden obeboeliga. Över 100 byar har blivit obeboeliga.

- Om nu någon känner för att åka till Burma efter detta så skall man tänka på att Burma är en världens stora drogleverantörer. Detta sker givetvis med regimenns goda minne. Bor man på något turisthotell kan man hamna på något av drogkungens Khun Sas skapelser. Det är så drogpengar tvättas rena i Burma... man bygger turistanläggningar!

När militären tog makten 1962 ansågs Burma som ett av Sydostasiens rikaste länder. Idag är det det fattigaste landet. En majoritet av befolkningen lever på mindre än 1 dollar om dagen.

Burma

- med en liten hyllning till Aung San Suu Kyi

En av världens mest beundransvärda damer
ville aldrig bli politiker egentligen
men föredrog att spela piano och blomsterdekorationer.
Hon var bara två år när hon fick sin fader mördad,
som gav Burma frihet och självständighet
som suverän demokrati med britternas välsignelse
och mördades av girighetens och maktgalenskapens förespråkare
som sedan dess i sextio år i stort sett oavbrutet
kontrollerat landet med förtryck och våld
och hållit makten, som i alla diktaturer,
genom sanslös obegränsad korruption
och innehar idag det största monopolet i Sydostasien idag på heroin,
som de uppmuntrar allmänt bruk av,
varför produktionen har fördubblats sedan tio år
och Burma har i Asien den värsta statistiken
när det gäller Aids och narkomaner, som de nästan alla har.
Av allt det heroin som når Australien och Amerika
är hälften producerat i "den gyllene triangeln"
Burma-Thailand-Laos, medan Burmas värsta tillstånd
är medveten militär inrikespolitik av diktaturen,
som tar hand om miljardvinsterna alltmedan folket svälter.
Därför protesterar de, och därför skjuter militären ner dem,
då de känner sig så trygga i sin säkra position
då Kina understödjer dem och håller dem om ryggen
och uppmuntrar deras hårda militärförtryck och korruption,
liksom det också understödjer andra korruptioner
som folkmordets diktaturregering i Sudan
och katastrofen i Zimbabwe med Robert Mugabe.

Ingen vet vad FN-sändebudet fått sagt eller hört från Burmas "Noriega" och Aung Sang Suu Kyi ännu, men "heroinkungens" har för säkerhets skull skickat sina döttrar till Dubai, och han är 74 år gammal och ser helt förgiftad ut, så inte ens han kan leva kvar i evighet...

Det goda med de senaste veckornas händelser är att Burma väckt gensvar över hela världen medan samtidigt 1988 års tragedi stigit upp ur graven igen med 3000 levande skelett i Burmageneralernas garderober, samtidigt som ett hälsosamt strålkastarljus riktats direkt på Burmageneralernas misslyckade karaktärer och

brottsliga förehavanden... Samtidigt uppmärksammas Kinas påfallande tystnad och synbarliga tigande samtycke till Burmamonstrens massakrer på en obebäpnad civilbefolkning... Burmas verkliga ledare är Aung San Suu Kyi, fastän hon berövats alla sina befogenheter, mänskliga rättigheter och kontaktmöjligheter med omvärlden (hon får inte ha telefon eller internet) med våld. Jag kommer inte till Burma på min nästa resa (24 oktober till Nepal, hoppas jag,) men jag får säkert höra mycket därifrån.

Göteborg den 8 oktober 2007.

www.fritenkaren.se

<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

<http://www.flickr.com/photos/lanciai>

<http://clanciai.webblogg.se>

<http://www.poeter.se/poetHome.php?writerId=7222>

<http://www.poetbay.com/poetHome.php?writerId=1057>

<http://www.fritenkaren.se/Neoklassiskmusik.html>

